

Załącznik Nr 1

do uchwały Nr XXXVIII/324/10

Rady Gminy Mrągowo

z dnia 20 sierpnia 2010r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI ZALEC

Gmina Mrągowo

Powiat Mrągowski

Województwo Warmińsko- Mazurskie

Lipiec 2010r.

SPIS TREŚCI :

1. Opis stanu istniejącego i opis kierunku rozwoju

- 1.1 Zarys historyczny i charakterystyka wsi
- 1.2 Zasoby miejscowości Zalec
- 1.3 Ocena mocnych i słabych stron wsi
- 1.4 Analiza zasobów miejscowości Zalec – wizja rozwoju wsi

2. Opis planowanego przedsięwzięcia oraz kosztorys

- 2.1 Remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej oraz zagospodarowanie terenu wokół tego obiektu
- 2.2 Modernizacja boiska sportowego
- 2.3 Budowa dwóch wiat przystankowych
- 2.4 Budowa kanalizacji sanitarnej
- 2.5 Utworzenie miejsca spotkań w plenerze
- 2.6 Zakup roślin wieloletnich i donic betonowych

3. Harmonogram wdrażania planu

1. Opis stanu istniejącego i opis kierunku rozwoju

1.1 Zarys historyczny i charakterystyka wsi

Zalec, wieś położona w północno- wschodniej części gminy Mrągowo przy drodze łączącej Mrągowo z Rynem. Dla osób lubiących agroturystykę może on stanowić dobrą bazę wypadową do wycieczek- Zalec posiada dobre połączenia drogowe z Mrągowem, Rynem, Mikołajkami oraz Giżyckiem. W odległości około trzydziestu kilometrów znajdują się ; Sanktuarium w Świętej Lipce oraz „Wilczy Szaniec” – kwatera Adolfa Hitlera. Na dzień 31 grudnia 2009 roku wieś liczyła 215 osób. Powierzchnia miejscowości posiada 1491 ha.

Nazwa Zalec pochodzi albo od imienia niemieckiego „Salza”, albo- co bardziej prawdopodobne- ma rodowód pruski i została przejęta od nazwy sąsiedniego jeziora (Salza, dziś Zalec), jak to często bywało w tych stronach. R. Przybytek widzi pewne, choć wątpliwe, podobieństwo między pruskim „salus”- potok, a wcześniejszą pisownią „Saltza”, nie zna jednak faktu przytoczonego przez Toeppena, iż sto lat wcześniej (1443) to miejsce określano mianem „Salesti”, ta nazwa jest z kolei bardziej odległa od imienia „Salza”, bliższa natomiast pruskiemu „salus”. Przyjmując więc pruski rodowód nazwy należy stwierdzić, że pruska tradycja osadnicza spotykała się tu z polskim żywiołem osadniczym, z którego wywodził się Jeniche Mylastzki. Otrzymał on wystawiony 19 lutego 1443r. przez wielkiego mistrza Konrada von Etlichshausena w Kętrzynie przywilej na dobro służebne wielkości 20 łanów, na prawie magdeburskim, położone „w Salesti”, z obowiązkiem dwóch służb konnych w zbroi. Prawdopodobnie wkrótce potem, w wyniku wojny trzynastoletniej (1454-1466), majątek opustoszał i przez dziesiątki lat jego grunty leżały odłogiem, aż porosły lasem. Dopiero 29 października 1541r. starosta szestneński Georg von Diebes znalazł chętnego do założenia wsi na tym trudnym terenie. Okazał się nim Polak, Marcin Pieszczyk lub Pieseczek, który kupił za 108 grzywien 4 łany sołeckie wolne od czynszu, zobowiązując się obsadzić 40 łanów czynszowych (668 ha) „w lesie Sądry”, na prawie chełmińskim, z 12 latami wolnizny. Po upływie tego czasu miał być świadczony szarwark dla folwarku w odległych Śmietkach (gm. Mikołajki). Lokacja była udana – rejestr ryński z 1564r. wykazuje w Zalcu aż 28 gospodarstw, a w 1568r. już 36 (łącznie z dwiema uposażonymi w ziemię karczmami). W 1632r. obsadzonych było 35 łanów czynszowych. W 1657r. wieś została doszczętnie spustoszona przez Tatarów. W 1663r. 8 pustych łanów nabył tu- za zezwoleniem księcia pruskiego fryderyka Wilhelma- Stefan Kochanowski, przybyły z korony, z 6 latami wolnizny.

Wskutek zarazy z lat 1709-1711 liczba mieszkańców wsi gwałtownie zmalała – pozostało tu tylko 12 gospodarstw chłopskich. W latach 1746-1774 obsadzono ponownie 12 łąnów pustych. Przed 1740r. zbudowano szkołę, do której pierwotnie uczęszczało 30, później 50 dzieci. Nauczycielem był nieprzerwanie w ciągu 61 lat Jan Skubich, który zmarł w 1830r. w wieku 90 lat. W 1785r. we wsi było 30 dymów; w 1790r. określano ją jako wieś chełmińska, szarwarczną, z 35 łąnami. Od 1792r. wieś Zalec była ośrodkiem dorocznych łowów na wilki, w które obfitowały okoliczne lasy. W 1802r. istniało tu 21 gospodarstw chłopskich, było 10 chałupników oraz nauczyciel, który miał na uposażeniu 1 łąn (16,7 ha) ziemi. W 1815r. we wsi było 34 dymy i zamieszkiwały ją 244 osoby. Po parcelacji majątków w 1832r. liczba gospodarstw wzrosła do 52.

Zabudowa wsi, ukształtowana w postaci długiej (1km) ulicówki wzdłuż traktu Mrągowo-Ryn-Giżycko, została teraz wzbogacona pewną liczbą gospodarstw rozproszonych na obrzeżach obszaru wiejskiego. W 1838r. wieś miała 56 chałup i 358 mieszkańców, w 1870r.- 375 mieszkańców, w 1928r.- 476 mieszkańców. We wsi była placówka pocztowa. W 1939r., poza zwartą zabudową wsi znajdowały się 33 gospodarstwa. Wieś położona była przy drodze państwowej Giżycko- Mrągowo-Olsztyn. W dwuklasowej szkole było 70 uczniów. Osobny budynek zajmował posterunek żandarmerii. Istniało w sumie 57 gospodarstw chłopskich, w tym 19 w granicach 10-20 ha i 11 w granicach 20-100 ha. Największe gospodarstwa posiadali Foż, Otto i Przygoda. Ogólny obszar wsi wynosił 917 ha i zamieszkiwało tu 398 osób.

W Zalcu na dzień 31 grudnia 2009 roku zamieszkiwało 215 osób.

1.2 Zasoby miejscowości Zalec

Środowisko przyrodnicze

Wieś posiada unikalne walory środowiska naturalnego. Ciekawie ukształtowany teren pagórkowaty, zadrzewienia śródpolne, głązy narzutowe, lęgowiska ptaków, to jedne z elementów decydujących o wyjątkowości tej miejscowości.

Środowisko kulturowe

W Zalcu do roku 2001 funkcjonowała szkoła podstawowa. Aktualnie część budynku po byłej szkole zamieszkują trzy rodziny, część zaś zajmuje świetlica wiejska. Stan techniczny świetlicy pozostawia wiele do życzenia i nie pozwala na rozwój życia kulturalnego.

Infrastruktura społeczna

Przy pierwszym przystanku PKS wsi Zalec pod baldachimem z rozłożystych lip widać resztki fundamentów po dawnym obelisku i niewielkim budynku, w którym mieściła się tu izba pamięci. W 1865 roku w czasie lat suszy i głodu po strasznej epidemii cholery przybył do mieszkańców Mrągowa i powiatu król pruski, Fryderyk Wilhelm IV, który podczas swojej wizytacji zwiedzał okolice i wysłuchiwał skarg mieszkańców. W przeprawie do Giżycka król zatrzymał się na tym wzniesieniu, aby popatrzeć na okolice. Na jego cześć postawiono tu głaz pamiątkowy z królewskim wizerunkiem a temu miejscu nadano nazwę *Königshöhe*, czyli Królewskie Wzgórze. Zbudowano również niewielkie pomieszczenie na różne pamiątki dla zatrzymujących się podróżnych, oglądających widoki.

Infrastruktura techniczna

Nieruchomości znajdujące się na terenie wsi są prawie w stu procentach przyłączone do sieci wodociągowej. Brak kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni. Gospodarka ściekowa rozwiązywana indywidualnie- znajdujące się szamba w wielu wypadkach nie są szczelne. Wieś przyłączona do sieci telefonicznej. Mieszkańcy korzystają z gazu „butlowego”. Odbiór odpadów stałych zorganizowany, istnieje potrzeba wprowadzenia segregacji wywozu odpadów komunalnych.

Rolnictwo i gospodarka

Gleby zalicza się generalnie do gleb lekkich, słabo zbielicowanych. Charakteryzuje je mozaikowy układ. Wytwarzane są z glin, piasków i torfów. Do najżyźniejszych należą gleby brunatne zaliczane do III i IV klasy bonitacyjnej, wytwarzane z glin zwałowych. Pomimo słabych gleb większość mieszkańców utrzymuje się z produkcji rolniczej – generalnie produkcja zbóż.

W Zalcu znajduje się jedno gospodarstwo agroturystyczne „świadczące usługi noclegowo- żywieniowe. Na terenie wsi działa również prężnie przedsiębiorstwo produkcyjno- handlowe „Fedor” zajmujące się hodowlą pieczarek.

1.3 Ocena mocnych i słabych stron wsi

Silne strony

- dogodne położenie wsi na trasie Mrągowo- Giżycko,
- położenie geograficzne,
- nieskażony teren, czyste środowisko naturalne,
- walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- brak uciążliwego przemysłu, zanieczyszczającego środowisko,
- dobre powiązanie komunikacyjne,
- dobra współpraca z Urzędem Gminy,
- możliwość tworzenia tras rowerowych,
- rezerwy terenowe pod rozwój działalności wypoczynkowo- turystycznej.

Słabe strony

- nierozwiązana gospodarka ściekowa,
- brak możliwości spędzania wolnego czasu przez miejscową młodzież i dzieci,
- zła sytuacja finansowa rolników,
- brak zaangażowania społeczności w życie wsi,
- niezadawalający stan techniczny świetlicy,
- fatalny stan boiska sportowego,

- ubożenie ludności,
- wysokie bezrobocie strukturalne.

Szanse

- możliwość pozyskania środków z funduszy strukturalnych,
- pomoc finansowa i doradcza Urzędu Gminy w Mrągowie,
- wspieranie przez samorząd inicjatyw lokalnych,
- rozwój agroturystyki,
- poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej.

Zagrożenia

- zła sytuacja finansowa mieszkańców,
- bezrobocie,
- niestabilny system prawny,
- niestabilność gospodarcza i polityczna państwa.

1.4 Analiza zasobów miejscowości Zalec- wizja rozwoju wsi

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI		WIZJA STANU DOCELOWEGO	
Co ją wyróżnia?	-walory krajobrazowe	Co ma ją wyróżnić?	- rozwój turystyki, - estetyka, - wyremontowana i dobrze wyposażona świetlica, - boisko sportowe - wiaty przystankowe
Jakie pełni funkcje?	-turystyczno-rolnicze - mieszkaniowe	Jakie powinna pełnić funkcje?	- turystyczne, - rolnicze, - mieszkaniowe -agroturystyczne
Kim są mieszkańcy?	- częściowo ludność napływowa, - pracownicy, - emeryci, - renciści, -rolnicy	Kim mają być mieszkańcy?	-aktywni, - zaangażowani w życie wsi, - kreatywni
Co daje utrzymanie?	-rolnictwo,	Co powinno dawać	-rolnictwo,

	-zatrudnienie w sektorze prywatnym, -emerytury, renty, zasiłki dla bezrobotnych	utrzymanie?	-turystyka, -działalność gospodarcza
Jak zorganizowani są mieszkańcy?	-Rada Sołecka	W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	-Stowarzyszenie Kulturowe, -Grupa Odnowy Wsi - grupy sportowe
Sposób rozwiązywania problemów?	- zebrania wiejskie, -indywidualne interwencje w Urzędzie Gminy	W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	- zebrania wiejskie, -spotkania z władzami gminy - współpraca z sąsiednimi miejscowościami, - większa integracja mieszkańców i wymiana informacji
Jak wygląda wieś?	-obejścia zadbane, -zabudowa zwarta, - głównie stare budynki mieszkalne	Jak powinna wyglądać wieś?	-estetyczna, -zagospodarowane posesje, - nowe obiekty turystyczne
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	-brak kanalizacji, - nieszczelne szamba, - las w pobliżu wsi	Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	-wykorzystanie walorów przyrodniczych, -kanalizacja
Jakie jest rolnictwo?	-pojedyncze gospodarstwa w większości o niskim poziomie produkcji	Jakie powinno być rolnictwo?	-ekologiczne, -innovacyjne, -dochodowe, -zmodernizowane, - prowadzące dodatkową działalność agroturystyczną
Jakie są powiązania komunikacyjne?	-PKS, - transport własny	Jakie mają być powiązania komunikacyjne?	-regularne połączenia do pobliskiego miasta
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	-fatalny stan boiska, dróg spacerowych, - fatalny stan techniczny świetlicy wiejskiej	Co zaproponujemy młodzieży, dzieciom?	-wyremontowaną i dobrze wyposażoną świetlicę, - boisko sportowe

2. Opis planowanego przedsięwzięcia oraz kosztorys

2.1 Remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej oraz zagospodarowanie terenu wokół tego obiektu

Obecny stan techniczny świetlicy i jej otoczenia nie pozwala na rozwój życia kulturalnego społeczności lokalnej. Wyremontowana, wyposażona, funkcjonalna i estetyczna świetlica wraz z jej otoczeniem będzie wizytówką i podstawą integracji społecznej i kulturalnej mieszkańców wsi. W ramach remontu świetlicy planowana jest przez mieszkańców zmiana układu funkcjonalnego świetlicy poprzez wydzielenie pomieszczeń łazienek i aneksu kuchennego oraz wykonanie nowego wejścia z korytarza do sali głównej. Wyposażenie to niezbędny element do prawidłowego funkcjonowania obiektu świetlicy jako miejsca spędzania wolnego czasu, spotkań, zabaw i integracji społeczności lokalnej. Dla potrzeb mieszkańców należy zagospodarować teren wokół obiektu, tak aby poprawić estetykę wokół planowanego obiektu. Z wyremontowanej i wyposażonej świetlicy będą korzystali mieszkańcy wsi Zalec.

Źródła finansowania: środki własne Gminy Mrągowo, PROW „Odnowa i rozwój wsi”

Koszt szacunkowy inwestycji- 170 tyś. zł

Zakres prac obejmuje min:

- roboty budowlane wewnętrzne,
- roboty malarskie,
- wykonanie posadzek z terakoty,
- wymianę instalacji elektrycznej, wykonanie instalacji wewnętrznej wod.-kan.,
- instalację grzewczą,
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej i cieplnej,
- uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół świetlicy: (ogrodzenie, chodnik, parking, wykonanie trawników, ławki 3 szt.)

Wyposażenie świetlicy:

- stoły 10 sztuk,

- krzesła 30 sztuk,
- komputer z monitorem,
- stolik pod komputer,
- zakup karniszy- 4 szt., firan,
- stół do tenisa,
- stół do bilardu,
- telewizor,
- stolik pod telewizor,
- DVD.

Koszt szacunkowy wyposażenia świetlicy- 25 tyś zł

2.2 Modernizacja boiska sportowego

Boisko sportowe znajduje się w centrum miejscowości w bezpośrednim sąsiedztwie świetlicy. Komunikacyjność zapewniona jest dojazdem z drogi publicznej. Aktualnie stan boiska jest w niezadawalającym stanie technicznym, wymaga gruntowej odbudowy dotyczącej przede wszystkim wyrównania terenu i jego zagospodarowania. Zmodernizowane boisko sprawi, że młodzież będzie miała możliwość miłego spędzania czasu wolnego i dbania o kondycję fizyczną. Planowane działanie ma na celu promocję pro sportowych nawyków wśród mieszkańców wsi. Możliwość czynnego uprawiania sportu, wpłynie aktywizująco na społeczność lokalną a tym samym przyczyni się do poprawy stanu zdrowia fizycznego. Zrealizowane zadanie dotyczące modernizacji boiska sportowego służyć będzie głównie dzieciom i młodzieży a także zapewni formę rozrywki dorosłym.

Zakres prac obejmuje min:

- wyrównanie terenu,
- odpowiednią nawierzchnie,
- wyposażenie boiska w odpowiedni sprzęt sportowy do piłki nożnej,
- ogrodzenie,
- 4 ławki.

Źródła finansowania: środki własne Gminy Mrągowo, PROW „Odnowa i rozwój wsi”

Koszt szacunkowy inwestycji 200 tyś. zł

2.3 Budowa dwóch wiat przystankowych

Wiosną 2008r. został położony nowy asfalt na drodze krajowej nr 59 przebiegającej przez wieś. Dzięki temu wieś zyskała na atrakcyjności. W trakcie remontu drogi powstały zatoki autobusowe. Przy niesprzyjających warunkach pogodowych osoby czekające na autobus a szczególnie dzieci czekające na autobus szkolny nie mają żadnego schronienia, w związku z tym istnieje potrzeba budowy dwóch wiat przystankowych, w celu poprawy infrastruktury technicznej miejscowości. Wiaty przystankowe służyć będą osobą korzystającym z komunikacji PKS.

Źródła finansowania: środki własne Gminy Mrągowo- Fundusz Sołecki

Koszt szacunkowy postawienia 2 wiat przystankowych- 40 tys zł

2.4 Budowa kanalizacji sanitarnej

W Zalcu nie ma sieci kanalizacji sanitarnej. Ścieki gromadzone są w bezodpływowych zbiornikach i okresowo wywożone do gminnej oczyszczalni ścieków w Polskiej Wsi. Większość zbiorników jest nieszczelna. Budowa sieci kanalizacyjnej pozytywnie wpłynie na stan środowiska naturalnego, przyczyni się do zmniejszenia poziomu odprowadzanych ścieków z gospodarstw domowych bezpośrednio do środowiska. Budowa infrastruktury technicznej jest niezbędna do prawidłowego funkcjonowania miejscowości oraz podniesienia standardu życia jej mieszkańców.

Źródła finansowania: środki własne Gminy Mrągowo, dostępne środki pomocowe

Koszt szacunkowy inwestycji- 2 mln zł

2.5 Utworzenie miejsca spotkań w plenerze

Utworzenie takiego miejsca planowane jest w pobliżu świetlicy. Realizacja tego zadania ma na celu stworzenie warunków do organizacji spotkań, zebrań a tym samym przyczyni się do większej integracji społeczności lokalnej oraz poprawy ogólnego wizerunku miejscowości Zalec.

Zakres prac obejmuje min:

- wyrównanie terenu,
- zasianie trawy,

- postawienie wiaty wyposażonej w 4 stoły i 8 ławek,
- miejsce na ognisko.

Źródła finansowania: środki własne Gminy Mrągowo, PROW „Odnowa i rozwój wsi”

Koszt szacunkowy inwestycji- 40 tyś zł

2.6 Zakup roślin wieloletnich i donic betonowych

Zakup roślin i donic wpłynie na estetykę całej miejscowości. Mieszkańcy chcieliby w ten sposób zagospodarować charakterystyczne miejsca w centrum wsi. Architektura zieleni nie tylko cieszyłaby oko społeczności lokalnej ale również przejeżdżających na trasie Mrągowo- Giżycko.

Źródła finansowania: środki własne Gminy Mrągowo, PROW „Odnowa i rozwój wsi”

Koszt szacunkowy inwestycji – 20 tyś zł

Zakres prac obejmuje min:

- zakup donic z betonu płukanego,
- zakup roślin wieloletnich ze szkółki roślin ozdobnych,
- zakup uniwersalnej ziemi ogrodniczej,
- posadzenie roślin do donic i ich ustawienie.

Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno- przestrzenne.

W miejscowości Zalec można wyróżnić jeden obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno- przestrzenne.

Zlokalizowany on jest w centralnej części miejscowości Zalec, która umożliwia rozwój funkcji społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych. W obszarze tym znajduje się budynek z pomieszczeniem przeznaczonym na świetlicę wiejską, boisko sportowe, enklawy rekreacyjnej zieleni. Obszar ten jest bardzo dobrze zlokalizowany, przy zmodernizowanej drodze krajowej Mrągowo- Giżycko, co sprzyja rozwojowi turystyki wiejskiej. W miejscu tym brak jednak odpowiedniej bazy umożliwiającej rozwój społeczno- kulturalnej mieszkańców, dlatego tak ważnym przedsięwzięciem do zrealizowania jest poprawa standardu socjalno- użytkowego istniejącego pomieszczenia świetlicowego oraz zagospodarowanie terenu wraz z infrastrukturą sportową w celu podniesienia jego atrakcyjności.

3. Harmonogram wdrażania planu

	Zadania	Czas realizacji						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
2.1	Remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej oraz zagospodarowanie terenu wokół tego obiektu	X						
2.2	Modernizacja boiska sportowego			X				
2.3	Budowa dwóch wiat przystankowych		X					
2.4	Budowa kanalizacji sanitarnej					X	X	
2.5	Utworzenie miejsca spotkań w plenerze				X			
2.6	Zakup roślin wieloletnich i donic betonowych							X